

ગુજરાતી ખેડૂત વાર્ષિક 2.3 લાખ કિલો કેરી કાપવા માટે 125-YO 'સેનાઇલ' વૃક્ષોને પુનર્જીવિત

રાજેશ શાહને આલ્ફોન્સો કેરીઓ ખૂબ ગમે છે, અને આ પ્રેમથી જ તેમને તેમના દાદા દ્વારા વાવેલા જૂના વૃક્ષોને કાપતા અટકાવ્યા હતા. તેના બદલે, તેમણે 'ગર્ડલિંગ' ટેકનિકનો ઉપયોગ કર્યો જે ગુજરાતમાં કેરીના ખેડૂતોમાં ખૂબ જ લોકપ્રિય છે

જ્યારે કેરીના વૃક્ષો વૃદ્ધ થાય છે અને નોંધપાત્ર સંખ્યામાં ફળો ઉત્પન્ન કરવામાં અસમર્થ હોય છે ત્યારે તેઓને 'વૃદ્ધ' ગણવામાં આવે છે. આવી પરિસ્થિતિઓમાં, મોટાભાગના બગીચાના માલિકો તેમને કુહાડી આપવાનું પસંદ કરે છે અને તેના બદલે નવું વાવેતર કરે છે. જો કે, ગુજરાતના વલસાડના ખેડૂત અને બગીચાના માલિક રાજેશ શાહ પાસે એક અનોખી ટેકનિક છે જે આવા વૃક્ષો માટે બચતની કૃપા છે.

શાહ (61)એ 125 વર્ષ જેટલા જૂના આંબાના ઝાડને પુષ્કળ ફળો આપ્યા છે. તેઓ હવે વલસાડથી 45 કિમી દૂર ઉમરગામ તાલુકાના ફણસા ગામમાં તેમના ખેતરમાં તેમના છાંટા સાથે ભવ્ય રીતે ઉભા છે.

તાર-પાતળા દાંડીથી લટકતી કેરીઓ સાથે 'કપડાવાળા' ઝાડ નીચે ઊભા રહીને, શાહ ઓછા લટકતા ફળોને સનબર્નથી બચાવવા માટે બેગ કરે છે, અને કહે છે, "હાપુસ (આલ્ફોન્સો) ત્રીજા વર્ષથી ફળ આપવાનું શરૂ કરે છે, અને વર્ષની ઉંમરે 35 તેઓ કાં તો દર બે વર્ષે એક વાર ફળ આપે છે અથવા ઓછી સંખ્યામાં ઉત્પાદન કરે છે, જે તેમને કમરબંધી માટે યોગ્ય ઉમેદવાર બનાવે છે."

શાહનો કેરીનો બગીચો 65 એકરમાં ફેલાયેલો છે જેમાં આલ્ફોન્સો અને કેસર નામની બે જાતો મુખ્ય છે. શરૂઆતમાં તેમના દાદા મગન લાલ શાહ દ્વારા વાવેલા આ બગીચામાં 100 વૃક્ષો છે જે 125 વર્ષ જૂના છે અને અન્ય 500 વૃક્ષો છે જે 80 ની નજીક છે. શાહ, મૂળ રાજસ્થાનના, આશરે 180 વર્ષ પહેલાં વલસાડમાં સ્થળાંતરિત થયા હતા. આ પરિવાર બિલિયા ગામમાં પૈતૃક મકાનમાં રહે છે જે પોતે દોઢ સદીથી વધુ જૂનું છે. અહીં તે તેની પત્ની સાથે રહે છે; તેમના પુત્ર અને પુત્રી બંને ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ છે અને મુંબઈમાં જીવનનિર્વાહ કરે છે.

શાહે ધોરણ 10 પછી તેમનો અભ્યાસ બંધ કરી દીધો હતો, કારણ કે તે "અંગ્રેજી માધ્યમની શાળામાં ભણવામાં અસમર્થ હતા". હવે, તે દરરોજ તેના બગીચાની મુલાકાત લેવા માટે તેના ઘરથી 6 કિમી દૂર અલ્ટો ચલાવે છે.

15 વર્ષની ઉંમરથી એક ખેડૂત, શાહ કાપણી પછી ઝાડને ફળદ્રુપ બનાવે છે, જેમાં મોટી માત્રામાં સૂકા છાણનો ઉપયોગ થાય છે, થડના પાયાની આસપાસ વલયો બનાવે છે. પોતે આલ્ફોન્સોના પ્રેમી હતા, તેમણે 1973માં તેમાંથી 300, 2006માં 900 અને ત્રણ વર્ષ પછી અન્ય 1,700 રોપાઓ ઉમેર્યા, જેમાં મુઠ્ઠીભર પાયરી અને મુલગોવા જાતો હતી.

કમર બાંધવાના વિચારને સમજાવતા, શાહ કહે છે કે તેઓ એક ગુર્જર લોકકથાથી પ્રેરિત થયા હતા, જેના થડમાં છિદ્રો બનાવીને જૂના ફળ-વૃક્ષોને પુનર્જીવિત કરવામાં આવ્યા હતા. "મેં 1996 માં ટેકનિક સાથે પ્રયોગ કરવાનું શરૂ કર્યું અને 2011 સુધીમાં જ ટેકનિકમાં નિપુણતા મેળવી લીધી," તે જણાવે છે. "આ વર્ષે મેં 75 શાખાઓ બાંધી છે."

કમરબંધી અથવા રિંગ-બાર્કિંગ એ દાંડી, ડાળી અથવા થડમાંથી છાલની સંપૂર્ણ રિંગને દૂર કરવાનો ઉલ્લેખ કરે છે. એક બાગાયતી પદ્ધતિ, તે ફળ આપનાર છોડને મોટા અને મીઠા ફળ ઉત્પન્ન કરવા દબાણ કરે છે.

સ્વચ્છ, તીક્ષ્ણ છરીનો ઉપયોગ કરીને, છાલની એક ઇંચ લાંબી વીંટી કાપી નાખવામાં આવે છે અને ચેપને રોકવા માટે તે ભાગને ગેરુ માટી અને જંતુનાશકની પેસ્ટથી સારવાર આપવામાં આવે છે. જો યોગ્ય રીતે કરવામાં આવે

તો, આ સમારકામ ગંભીર શર્કરા માટે માર્ગ પ્રદાન કરશે. સમય જતાં, વૃક્ષ નવા સ્તરો ઉગાડશે જે કટને આવરી લેશે. જ્યારે ભેજનું સ્તર 70 ટકા આસપાસ હોય ત્યારે શાહ દિવાળીની આસપાસ કમર બાંધવાની પ્રક્રિયા કરે છે.

શાહના જણાવ્યા મુજબ, 35 વર્ષ અને તેથી વધુ ઉંમરના વૃક્ષો પર અને જમીનથી ઓછામાં ઓછી 15 થી 20 ફૂટ ઉંચી ડાળીઓ પર કમરબંધી કરવી જોઈએ. "શાખાનો ઓછામાં ઓછો ઘેરાવો 30cms હોવો જોઈએ," તે કહે છે.

કમર બાંધવા પાછળના વિજ્ઞાન વિશે વિસ્તૃત માહિતી આપતાં, સુમન શંકર ગાવિત, ભૂતપૂર્વ સંયુક્ત કૃષિ નિયામક, ગુજરાત, અને જેઓ 90ના દાયકાના અંતથી શાહની તકનીકથી પરિચિત છે તે કહે છે કે તે એક સાબિત તકનીક છે અને રાજ્યના અનેક બગીચાઓમાં તેની નકલ કરવામાં આવી છે. "કપડાં બાંધવાથી અન્ય જગ્યાએ જતી શર્કરાનો માર્ગ અવરોધે છે અને તેને કાપની ઉપરની ડાળીઓ પરના ફળોમાં જવા દબાણ કરે છે. કમર બાંધ્યા પછી, એવું જોવામાં આવ્યું છે કે, ફળ મોટા થાય છે અને તેનો સ્વાદ મીઠો હોય છે," તે માહિતી આપે છે.

તેમની નવીનતા માટે, શાહને 2006માં ગુજરાત સરકાર દ્વારા 'કૃષિ ના રૂષિ' શીર્ષક, કેન્દ્રીય કૃષિ મંત્રાલય દ્વારા 2009માં સરદાર પટેલ કૃષિ સંશોધન પુરસ્કાર અને 2018માં IARI (ભારતીય કૃષિ સંશોધન સંસ્થા) ઈનોવેટીવ ફાર્મર એવોર્ડથી નવાજવામાં આવ્યા હતા. છે

કે ટેકનિક સરળ લાગે છે પરંતુ તેને અમલમાં મૂકતી વખતે સાવધાની રાખવાની જરૂર છે, કારણ કે ખોટું પગલું આખરે વિશાળ અને ફેલાયેલા વૃક્ષના મૃત્યુ તરફ દોરી શકે છે.

(યોશિતા રાવ દ્વારા સંપાદિત)